

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

**навчальної дисципліни «Сучасні проблеми господарського права»
обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти
081 Право (Правозастосування)**

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки навчально-наукового інституту № 5 від 12.08.2024 р. № 10

Розробник:

Професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, к.ю.н., професор Сядриста Ірина Ігорівна.

Рецензенти:

Професор кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, д.ю.н., професор Россіхіна Г.В.

Заступник декана факультету № 1 з навчально-методичної роботи Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., Невядовський В.О.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

1.1 (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Проблеми визначення загальних положень господарського права.	10	2	2	2		4	Екзам ен
ТЕМА № 2. Проблеми кваліфікації господарських правовідносин.	10	2	2	2		4	
ТЕМА № 3. Проблеми застосування приватноправових і публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин.	8			2		6	
ТЕМА № 4. Проблеми зловживання суб'єктивними правами учасниками господарських правовідносин.	10	2	2	2		4	
ТЕМА № 5. Проблеми господарської діяльності фізичної особи-підприємця.	10	2	2	2		4	
ТЕМА № 6. Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб.	10	2	2	2		4	
ТЕМА № 7. Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом та проведення ліквідаційної процедури.	8			2		6	
ТЕМА № 8. Проблемні аспекти встановлення монопольного становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів господарювання від	8			2		6	

недобросовісної конкуренції.							
ТЕМА № Проблемні аспекти здійснення господарської діяльності в окремих сферах національної економіки.	8			2		6	
ТЕМА № 10. Значення медіації у вирішенні господарських спорів».	8			2		6	
Всього:	90	10	10	20		50	

**1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Проблеми визначення загальних положень господарського права.	10	1	1	1		7	Екзам ен
ТЕМА № 2. Проблеми кваліфікації господарських правовідносин.	10	1	1	1		7	
ТЕМА № 3. Проблеми застосування приватноправових і публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин.	9			1		8	
ТЕМА № 4. Проблеми зловживання суб'єктивними правами учасниками господарських правовідносин.	9			1		8	
ТЕМА № 5. Проблеми господарської діяльності	10	1	1	1		7	

фізичної особи-підприємця.							
ТЕМА № 6. Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб.	10	1	1	1		7	
ТЕМА № 7. Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом та проведення ліквідаційної процедури.	8					8	
ТЕМА № 8. Проблемні аспекти встановлення монопольного становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції.	8					8	
ТЕМА № 9 Проблемні аспекти здійснення господарської діяльності в окремих сферах національної економіки.	8					8	
ТЕМА № 10. . Значення медіації у вирішенні господарських спорів».	8					8	
Всього:	90					76	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Проблеми визначення загальних положень господарського права

Семінарське заняття: Проблеми визначення загальних положень господарського права

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 1 година.

Навчальні питання:

1. Доктрина права про правову природу господарського права.
2. Проблема застосування концепцій щодо встановлення предмету та методу господарського права.
3. Проблемні аспекти визначення системи господарського права
4. Проблема з'ясування місця господарського права у системі права України.
5. Проблема застосування моністичної та дуалістичної концепцій законодавчого регулювання господарської діяльності.
6. Проблема визначення поняття «підприємництво» та його ознак.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

На сучасному етапі склалися різні підходи щодо визначення природи господарського права. Розглядаючи перше питання, необхідно звернути увагу на ті точки зору, що склалися у відношенні розуміння господарського права. При підготовці до першого питання необхідно звернутися до наукових праць українських вчених – В. К. Мамутова, Г. Л. Знаменського, К. С. Хахуліна, В. С. Щербини, Н. О. Саніахметової, О. М. Вінник, В. С. Мілаш, К. А. Карчевського. При розгляді цього питання необхідно

подати також систему господарського права, яка склалася на сьогоднішній момент.

При аналізі принципів і функцій господарського права, спочатку слід проаналізувати загальнотеоретичні принципи та функції, потім галузеві та їх реалізація в господарському праві.

При розкритті місця господарського права в системі права України, необхідно детально дати аналіз його співвідношення з конституційним, цивільним, господарським, адміністративним, кримінальним, податковим правом тощо.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Тлумачення господарського права як галузі права чи комплексної галузі права.
2. Вчення про предмет господарського права як поєднання приватноправових та публічно-правових відносин та методи їх забезпечення.
3. Доктринальні підходи до визначення ознак поняття «підприємництва» та проблеми їх тлумачення.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Вчення у науці господарського права про застосування єдиного кодифікованого джерела правового забезпечення господарювання.
2. Правова доктрина про застосування декількох кодифікованих джерел правового забезпечення господарювання.

Література:

1. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
2. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.

3. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
4. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.

Тема № 2: Проблеми кваліфікації господарських правовідносин

Семінарське заняття: Проблеми кваліфікації господарських правовідносин

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 1 година.

Навчальні питання:

1. Поняття господарських правовідносин, їх структура, види та особливості.
2. Суб'єкти господарських правовідносин та особливості їх правового становища.
3. Об'єкти господарських правовідносин та особливості їх обороту.
4. Зміст господарських правовідносин та його особливості.
5. Місце юридичного факту у структурі господарських правовідносин.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми теорії господарських відносин; виробити власну точку зору на поняття та зміст господарського правовідношення; визначитися щодо наявних в юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу тлумачення тих чи інших елементів господарського правовідношення.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з визначенням місця юридичного факту у структурі господарських правовідносин.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Співвідношення понять «учасники відносин у сфері господарювання» та «суб'єкт господарювання».
2. Особливості речей, як об'єктів господарських правовідносин.
3. Об'єкти права інтелектуальної власності як об'єкти господарських правовідносин.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Тлумачення споживачів як учасники відносин у сфері господарювання та суб'єктів господарювання.
2. Цілісний майновий комплекс (підприємство) як об'єкт господарських правовідносин.

Література:

1. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
2. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.
3. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
4. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.
- 5.

Тема № 3: Проблеми застосування приватноправових і публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин

Семінарське заняття: Проблеми застосування приватноправових і публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 1 година.

Навчальні питання:

1. Співвідношення приватноправових і публічно-правових засад регулювання господарських правовідносин.
2. Застосування приватноправових та публічно-правових норм до формування статутного капіталу юридичної особи.
3. Порядок застосування норм чинного законодавства до корпоративних правовідносин при вирішенні судових справ.
4. Специфіка корпоративних правовідносин у структурі приватноправового регулювання.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми застосування приватноправових та публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з визначенням застосування норм чинного законодавства до корпоративних правовідносин при вирішенні судових справ та застосуванням приватноправових та публічно-правових норм до формування статутного капіталу юридичної особи.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Імперативні та диспозитивні норми про статутний капітал юридичної особи та особливості їх застосування.
2. Проблемні аспекти застосування цивільно-процесуальних і

господарсько-процесуальних норм до врегулювання корпоративних правовідносин.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Ознаки корпоративних правовідносин та їх особливості у структурі приватноправового регулювання.
2. Система приватноправових норм, що забезпечують діяльність суб'єктів господарювання.
3. Система публічно-правових норм, що забезпечують діяльність суб'єктів господарювання.

Література:

6. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
7. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.
8. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
9. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.

**Тема № 4: Проблеми зловживання суб'єктивними правами
учасниками господарських правовідносин**

Семінарське заняття: Проблеми зловживання суб'єктивними правами
учасниками господарських правовідносин

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 1 година.

Навчальні питання:

1. Загальні положення про зловживання правом у господарських правовідносинах.
2. Зловживання правом у договірних правовідносинах між суб'єктами господарювання.
3. Зловживання правом у корпоративних відносинах.
4. Зловживання правом монопольними організаціями.
5. Зловживання правом у банківській сфері.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми теорії зловживання суб'єктивними правами в господарських правовідносинах; виробити власну точку зору на поняття та зміст зловживання суб'єктивним правом; визначитися щодо наявних в юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу тлумачення тих чи інших ознак зловживання правом у господарській діяльності.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних зі зловживання суб'єктивними правами в договірних відносинах, в корпоративних відносинах, в банківській сфері та зловживання монопольним становищем.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Принцип недопустимості зловживання правом як складова частина концептуальних положень про господарські правовідносини.
2. Зловживання суб'єктивним правом кредитором за договором.
3. Зловживання суб'єктивним правом міноритарними акціонерами.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Поняття і види дій, що визнаються зловживанням правом монопольними організаціями та їх характеристика.

2. Зловживання правом у сфері надання гарантій за банківськими операціями.

Література:

1. Корпоративне управління за законодавством України: теоретико-прикладні проблеми: монографія / О. А. Беляневич, А. В. М'який. К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2017. 320 с.
2. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 3 : Юридична особа. Харків : Страйд, 2009. 736 с.
3. Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: проблеми теорії і практики: монографія / НАН України, Інститут економіко-правових досліджень. К., 2019. 406 с.
4. Жорнокуй, В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основний складник правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності / Жорнокуй Валентина Григорівна // Нове українське право. – 2022. – Вип. 3. – С. 25-31. – DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.3.4>.
5. Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С.61–65.

Тема № 5: Проблеми господарської діяльності фізичної особи-

підприємця

Семінарське заняття: Проблеми господарської діяльності фізичної особи-підприємця

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на

семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Правове становище фізичної особи-підприємця.
2. Проблемні аспекти проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця.
3. Підстави та порядок припинення статусу підприємця у фізичної особи.
4. Проблемні аспекти здійснення окремих видів господарської діяльності фізичними особами-підприємцями.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми теорії загальних понять, що використовуються під час реалізації фізичною особою права на заняття господарською діяльністю; виробити власну точку зору на поняття та зміст суб'єктивних прав фізичної особи - підприємця; визначитися щодо наявних передумов у реалізації права на заняття підприємництвом.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Обмеження фізичних осіб у праві на заняття підприємницькою діяльністю.
2. Особливі підстави для прийняття судового рішення про припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця.
3. Ліцензування підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Особливості припинення статусу підприємця у фізичної особи.
2. Правосуб'єктні передумови у праві на заняття підприємницькою діяльністю у фізичних осіб.

Література:

1. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
2. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.
3. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
4. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.
5. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 2 : Фізична особа. Харків : Страйд, 2009. 296 с.

Тема № 6: Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб

Семінарське заняття: Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Порядки створення юридичних осіб та особливості їх застосування.
2. Проблемні аспекти співвідношення понять «юридична особа» і «підприємство» у контексті господарсько-правової та цивільно-правової доктрин.

3. Співвідношення понять «майно господарського товариства» та «статутний капітал господарського товариства».
4. Проблемні аспекти створення та управління у господарських товариствах.
5. Проблемні аспекти створення та управління у виробничих кооперативах.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми окремих теоретичних понять, що застосовуються стосовно діяльності юридичних осіб у сфері господарювання; виробити власну точку зору на поняття та зміст повноважень органів управління юридичною особою.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з проблемними аспектами створення та управління у господарських товариствах та виробничих кооперативах.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Проблемні аспекти придбання частки у статутному капіталі господарського товариства та виробничого кооперативу.
2. Проблемні аспекти переходу прав на акції в акціонерних товариствах.
3. Проблемні аспекти виходу та виключення учасника (акціонера) із господарського товариства і виробничого кооперативу.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Особливості господарських товариств як «союзів осіб» і «союзів капіталів».
2. Механізм реалізації переважного права у господарських товариствах.
3. Поняття і особливості порядку виходу учасника (акціонера) із господарського товариства і виробничого кооперативу.

Література:

1. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 3 : Юридична особа. Харків : Страйд, 2009. 736 с.
2. Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: проблеми теорії і практики: монографія / НАН України, Інститут економіко-правових досліджень. К., 2019. 406 с.
3. Економічна складова юридичної особи: сучасний стан та особливості / Ю.М. Жорнокуй, В.Г. Жорнокуй, І.І. Сядриста. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. № 3. С. 394–401.
4. Жорнокуй Ю. М. Окремі питання договорів по реорганізації юридичної особи. *Вісник ХНУВС*. 2016. № 3 (74). С. 195–204.
5. Жорнокуй Ю.М. Договори про створення корпорації. *Вісник Національної академії правових наук України*, 2017. №1. С. 49–59.
6. Жорнокуй, В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основний складник правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності / Жорнокуй Валентина Григорівна // Нове українське право. – 2022. – Вип. 3. – С. 25-31. – DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.3.4>.
7. Піддубна В. Ф. Класифікація юридичних осіб за способом утворення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. Вип. 53. Т. 1. С. 136–138.
8. Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С.61–65.

**Тема № 7: Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом
та проведення ліквідаційної процедури**

Семінарське заняття: Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом та проведення ліквідаційної процедури

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Визначення загальних положень, що застосовуються під час ліквідаційної процедури та визнання суб'єкта господарювання банкрутом.
2. Провадження у справах про банкрутство та його особливості.
3. Ліквідаційна процедура та її особливості.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми теоретичних питань провадження у справі про визнання боржника банкрутом та проведенні ліквідаційної процедури; з'ясування проблемних аспектів щодо встановлення правового становища суб'єктів та учасників відносин, що досліджуються.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з порядком укладення, підставами та умовами мирової угоди.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Особливості банкрутства містоутворюючих підприємств.
2. Особливості банкрутства особливо небезпечних підприємств.
3. Особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Особливості банкрутства страховиків.
2. Особливості банкрутства професійних учасників ринку цінних паперів.

3. Особливості банкрутства емітента чи управителя іпотечних сертифікатів, управителя фонду фінансування будівництва чи управителя фонду операцій з нерухомістю.
4. Особливості банкрутства фермерського господарства.

Література:

1. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Рєзнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 672 с.
2. Господарське право України : підручник : у 2 ч. : Ч. 2. Андрєєва О. Б., Гетманець О. П., Гришина І. І. та ін.. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 368 с.
3. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства: зб. наук. ст./ за заг. ред. С. В. Жукова. Київ: Алерта, 2019. 216 с.
4. Бутирський А. Концепція удосконалення законодавства про неспроможність. Право України. 2018. № 6. С. 86–97.
5. Вінник О. Особливості врегулювання конфліктів/спорів у сфері цифрової економіки та електронного бізнесу. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 6. С. 73–82.
6. Кабенюк Ю. Загальна характеристика відносин арбітражного управління у процедурі банкрутства. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 6. С. 87–95.
7. Коваль І., Павлюченко Ю. Загальні засади господарського права та проблеми участі держави в регулюванні господарської діяльності. Право України. 2019. № 8. С. 15–30.
8. Кологойда О., Стафійчук В. Захист прав міноритарних акціонерів у процедурі примусового продажу акцій (squeeze-out). Право України. 2018. № 7. С. 143–176.

**Тема № 8: Проблемні аспекти встановлення монопольного
становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів
господарювання від недобросовісної конкуренції**

Семінарське заняття: Проблемні аспекти встановлення монопольного становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Способи визначення монопольного становища суб'єкта господарювання та порядок їх застосування.
2. Антиконтурентна, обмежувальна і дискримінаційна монополістична діяльність: проблеми їх визначення і застосування.
3. Проблемні аспекти здійснення концентрації суб'єктів господарювання та вчинення ними узгоджених дій.
4. Види дій, що визнаються недобросовісною конкуренцією та їх тлумачення.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійних проблемних аспектів встановлення монопольного становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції; виробити власну точку зору на поняття та зміст способів визначення монопольного становища; визначитися щодо наявних в юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу тлумачення тих чи інших ознак вчинення дій, що визнаються недобросовісною конкуренцією.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень.
2. Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень.
3. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Проблемні аспекти визнання суб'єкта господарювання монополістом та застосування передбачених законодавством способів до означеної процедури.
2. Визначення та специфіка дій, що визнаються антиконкурентними на ринках певного товару.

Література:

1. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
2. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.
3. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
4. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.

Тема № 9: Проблемні аспекти здійснення господарської діяльності в окремих сферах національної економіки

Семінарське заняття: Проблемні аспекти здійснення господарської діяльності в окремих сферах національної економіки.

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання інвестування господарської діяльності.
2. Проблеми правового регулювання інноваційної діяльності. Правове регулювання спільного (корпоративного) інвестування.
3. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання біржової діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання торговельної діяльності.
4. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання страхування господарської діяльності.
5. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
6. Визначення загальних положень, що застосовуються під час проведення контролю за господарською діяльністю.
7. Проблемні аспекти застосування відповідальності у господарській сфері.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо проблемних аспектів здійснення договірної діяльності у сфері господарювання.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Проблемні аспекти встановлення правового становища окремих категорій суб'єктів інвестиційної діяльності.
2. Проблемні аспекти визначення і обороту цінних паперів як біржового товару.
3. Проблемні моменти тлумачення категорій «торговельна діяльність».\
4. Проблемні моменти тлумачення категорій «страхування», «страхова послуга».

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Поняття зовнішньоекономічного договору (контракту), його зміст, форма та особливості укладання.
2. Види оперативно-господарських санкцій і особливості їх застосування.
3. Адміністративно-господарські санкції і особливості їх застосування.

Література:

1. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
2. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.
3. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
4. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.

Тема № 10: Значення медіації у вирішенні господарських спорів

Семінарське заняття: Значення медіації у вирішенні господарських спорів

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Правова природа та особливості застосування існуючих альтернативних способів вирішення приватно-правових спорів.
2. Поняття та сутність процесу медіації, умови її застосування при вирішенні господарських спорів.
3. Головні переваги медіації порівняно з судовими процедурами вирішення господарських спорів.

4. *Методичні вказівки до кожного навчального питання теми*

Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійних аспектів проблемних ситуацій, що мають місце під час здійснення інвестиційної господарської діяльності. Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з суб'єктами інвестиційної діяльності та об'єктами інвестицій.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Головні переваги медіації порівняно з судовими процедурами вирішення господарських спорів.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Поняття та сутність процесу медіації, умови її застосування при вирішенні господарських спорів.

Література:

1. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 672 с.

2. Корпоративне управління за законодавством України: теоретико-прикладні проблеми: монографія / О. А. Беляневич, А. В. М'який. К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2017. 320 с.
3. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 1 : Загальні положення./ За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ФО-П Колісник А. А., 2010. 320 с.
4. Вінник О. Особливості врегулювання конфліктів/спорів у сфері цифрової економіки та електронного бізнесу. Підприємство, господарство і право. 2019. № 6. С. 73–82.
5. Гоша І. О. Право на захист в умовах реформування господарського судочинства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. Вип. 50. Т. 1. С. 124–126.
6. Кологойда О., Стафійчук В. Захист прав міноритарних акціонерів у процедурі примусового продажу акцій (squeeze-out). Право України. 2018. № 7. С. 143–176.
7. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 р. № 4. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16/print>.
8. Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки: Постанова Пленуму ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 р. № 4. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-13/print>.
9. Про судові рішення у цивільній справі: Постанова Пленуму ВС України від 18.12.2009 р. № 14. URL:

[http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/CF072BE
B2AC2 EC53C2257AF400514F48](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/CF072BE
B2AC2 EC53C2257AF400514F48).

10. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: Постанова Пленуму ВС України від 06.11.2009 р. № 9. URL: http://pravo.ligazakon.ua/document/view/VS090583?edition=2009_11_06.
11. Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С. 61–65.
12. Шабанов Р., Ждан М. Досудове врегулювання господарських спорів: співвідношення норм матеріального та 134 процесуального права. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. С. 63–68.

**3 Рекомендована література (основна, додаткова),
інформаційні ресурси в
мережі Інтернет**

Основна

1. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 672 с.
2. Господарське право України : підручник : у 2 ч. Ч.1. Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 340 с.
3. Господарське право України : підручник : у 2 ч. : Ч. 2. Андрєєва О. Б., Гетманець О. П., Гришина І. І. та ін.. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 368 с.
4. Господарське право України: підручник: у 2 ч. Ч. 1. Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін.. 2-ге вид., зі змін. та випр. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 324 с.
5. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
6. Господарське право: практикум. А. Г. Бобкова (кер. авт. кол.) та ін.; за заг. ред. А. Г. Бобкової. Харків: Право, 2018. 592 с.
7. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.
8. Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
9. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства: зб. наук. ст./ за заг. ред. С. В. Жукова. Київ: Алерта, 2019. 216 с.
10. Корпоративне управління за законодавством України: теоретико-прикладні проблеми: монографія / О. А. Беяневич, А. В. М'який. К. :

- НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України, 2017. 320 с.
11. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л.
В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.
12. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар
(пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій
вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців).
Т. 1 : Загальні положення./ За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої.
Харків : ФО-П Колісник А. А., 2010. 320 с.
13. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар
(пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій
вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців).
Т. 2 : Фізична особа. Харків : Страйд, 2019. 296 с.
14. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар
(пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій
вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців).
Т. 3 : Юридична особа. Харків : Страйд, 2009. 736 с.
15. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар
(пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій
вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців).
Т. 4 : Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки. / За ред. проф.
І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ФО-П Колісник А. А., 2010. 768 с.
16. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посіб. 4-те
вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2021. 152 с.

Додаткова

17. Бутирський А. Концепція удосконалення законодавства про
неспроможність. Право України. 2018. № 6. С. 86–97.
18. Вінник О. Особливості врегулювання конфліктів/спорів у сфері
цифрової економіки та електронного бізнесу. Підприємництво,

господарство і право. 2019. № 6. С. 73–82.

19. Гарагонич О. В. Правова природа корпоративних відносин. Предмет правового регулювання галузей вітчизняного права: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 15–16 березня 2019 року / ред. кол. Гриценко І. С., Мельник Р. С. та ін. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 46–50.
20. Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: проблеми теорії і практики: монографія / НАН України, Інститут економіко-правових досліджень. К., 2019. 406 с.
21. Гоша І. О. Право на захист в умовах реформування господарського судочинства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. Вип. 50. Т. 1. С. 124–126.
22. Економічна складова юридичної особи: сучасний стан та особливості / Ю. М. Жорнокуй, В. Г. Жорнокуй, І. І. Сядриста. *Фінансово-кредитна діяльність*: проблеми теорії та практики. 2018. № 3. С. 394–401.
23. Жорнокуй Ю. М. Окремі питання договорів по реорганізації юридичної особи. *Вісник ХНУВС*. 2016. № 3 (74). С. 195–204.
24. Жорнокуй Ю. М. Договори про створення корпорації. *Вісник Національної академії правових наук України*, 2017. № 1. С. 49–59.
25. Жорнокуй, В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основний складник правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності / Жорнокуй Валентина Григорівна // *Нове українське право*. – 2022. – Вип. 3. – С. 25-31. – DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.3.4>.
26. Кабенюк Ю. Загальна характеристика відносин арбітражного управління у процедурі банкрутства. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 6. С. 87–95.

27. Коваль І., Павлюченко Ю. Загальні засади господарського права та проблеми участі держави в регулюванні господарської діяльності. Право України. 2019. № 8. С. 15–30.
28. Кологойда О., Стафійчук В. Захист прав міноритарних акціонерів у процедурі примусового продажу акцій (squeeze-out). Право України. 2018. № 7. С. 143–176.
29. Лукач І. Принцип пропорційності частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю праву на управління. Право України. 2019. № 8. С. 145–155.
30. Мілаш В. Законодавчі дефініції термінів «зовнішньоекономічна діяльність» і «зовнішньоекономічний договір»: подальший розвиток чи поглиблення дефекту. Право України. 2019. № 8. С. 195–209.
31. Піддубна В. Ф. Класифікація юридичних осіб за способом утворення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. Вип. 53. Т. 1. С. 136–138.
32. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 р. № 4. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16/print>.
33. Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки: Постанова Пленуму ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 р. № 4. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-13/print>.
34. Про судові рішення у цивільній справі: Постанова Пленуму ВС України від 18.12.2009 р. № 14. URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/CF072BE B2AC2 EC53C2257AF400514F48>.
35. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: Постанова Пленуму ВС України від

06.11.2009 р. № 9. URL: http://pravo.ligazakon.ua/document/view/VS090583?edition=2009_11_06.

- 36.Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С.61–65.
- 37.Шабанов Р., Ждан М. Досудове врегулювання господарських спорів: співвідношення норм матеріального та 134 процесуального права. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. С. 63–68.
- 38.Щербина В. Право господарського відання і право оперативного управління: поняття, зміст та сфера застосування в Україні. *Право України*. 2018. № 6. С. 13–30.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 39.Офіційний сайт Верховної Ради України <https://iportal.rada.gov.ua/>
- 40.Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
- 41.Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
- 42.Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
- 43.Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
- 44.Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
- 45.Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
- 46.Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>.
- 47.Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко <http://korolenko.kharkov.com/>.